

Oplegbrief: PFAS-coördinatoren

Juli, 2023

Een jaar geleden zijn wij als de rijks- en regionale PFAS-coördinatoren van gestart gegaan in de aanpak van de PFAS problematiek. Deze derde voortgangsrapportage laat de resultaten van ons werk zien. We kijken terug op de afgelopen periode en staan daar stil bij enkele belangrijke ontwikkelingen, maar kijken daarnaast ook vooruit.

Terugdringen van PFAS in Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen

We zullen nog lange tijd rekening moeten houden met de aanwezigheid van PFAS in het water, voedingsmiddelen en de bodem. Omdat PFAS niet of zeer langzaam afbreken in het milieu zullen deze stoffen nog lange tijd in het milieu aanwezig blijven. Dit vraagt inzet op het vraagstuk hoe PFAS uit onze leefomgeving kan worden verwijderd. De wereldwijde ontwikkelingen op dit vlak volgen wij op de voet en bespreken wij met de verschillende kennisinstellingen. Het voorstel voor een Europees PFAS-verbod is hier de allerbelangrijkste ontwikkeling. Dit zorgt er op termijn voor dat PFAS zo min mogelijk wordt uitgestoten.

Monitoring

PFAS concentraties worden in de Westerschelde en het Kanaal van Gent naar Terneuzen dertien keer per jaar gemeten door Rijkswaterstaat. Er is een afname van een aantal PFAS te zien bij het meetpunt op de grens met Vlaanderen, zoals gerapporteerd door Jonker (memo 2022) op basis van meetgegevens van 2020 t/m mei 2022. In diezelfde periode zijn door Vlaamse bedrijven grote saneringsinspanningen verricht voor PFAS, waaronder voor de PFAS die een afname laten zien.

Er zijn echter nog geen uitspraken te doen over recente trends, aangezien concentraties van PFAS kunnen variëren en bijvoorbeeld seizoensafhankelijk zijn. Naar verwachting zal Rijkswaterstaat in 2025 weer een rapportage opstellen over de ontwikkeling van de PFAS-concentraties in Rijkswateren Zeeland, om met de aanvullende gegevens vanaf juni 2022 t/m 2024 de trend te kunnen duiden.

Onderzoek

Het afgelopen jaar is op grote schaal onderzoek uitgevoerd dan wel gestart naar de mogelijke aanwezigheid van PFAS in mens en milieu. Dit jaar is het landelijke PFAS-onderzoeksprogramma van het RIVM gestart. Dit programma richt zich op het in kaart brengen van de maatregelen om de blootstelling van PFAS bij mensen te verminderen. Daarnaast worden dit jaar de onderzoeken PFAS in zeeschuim en seaspray, en de invloed van PFAS en andere stoffen op het ecosysteem in de Westerschelde uitgevoerd. De gemeenten langs de Westerschelde actualiseren de bodemkwaliteitskaarten op PFAS en het Waterschap Scheldestromen voert metingen naar PFAS in de rioolwaterzuiveringsinstallaties uit.

Met deze onderzoeken en metingen ontstaat een beter beeld van de verspreiding van PFAS en de mogelijke risico's voor mens en milieu. We hechten veel waarde aan het doorzetten van deze kennisopbouw de komende jaren. De Provincie Zeeland en het Rijk trekken hier samen in op en helpen elkaar waar nodig. Het zeeschuim-onderzoek is hier een mooi voorbeeld van.

Schade verhalen

Door de PFAS-vervuiling hebben bedrijven, burgers en overheden schade geleden. De Rijksoverheid heeft een belangrijke stap genomen door te starten met een procedure om deze schade te verhalen op 3M. De Provincie Zeeland is vooruitlopend hierop gestart met een inventarisatie van mogelijke schade in de provincie Zeeland. Tot nu toe hebben 34 bedrijven en organisaties zich hiervoor gemeld bij de Provincie Zeeland.

Communicatie

De aandacht voor de PFAS-problematiek is onverminderd groot. Via presentaties, overleggen en berichten is er door de betrokken overheden en organisaties uitgebreid gecommuniceerd. Mensen maken zich zorgen over hun gezondheid en het milieu en vragen terecht om urgentie en een voortvarende aanpak van overheden en bedrijven. Daarnaast zien we ook de bereidheid bij inwoners om in hun aankoop en consumptiegedrag zelf zoveel mogelijk bij te dragen aan het oplossen van de PFAS-problematiek. We blijven inzetten op goede informatievoorziening om de inwoners betrokken en geïnformeerd te houden.

Tot slot

In de afgelopen periode is wederom veel werk verzet. De komende tijd vraagt nog steeds een grote inzet, maar gelukkig zien wij wel dat ons werk zijn vruchten heeft afgeworpen. De betrokken Nederlandse organisaties weten elkaar goed te vinden en daarnaast zijn de lijnen met Vlaanderen kort. Dit brengt rust en structuur in dit lastige en complexe werkveld. We blijven ons inzetten om dit te behouden en waar nodig nog verder te stimuleren.